

החלטת ועדת האתיקה
בקובלנתו של הפורום המשפטי למען ארץ ישראל נגד חה"כ ג'מאל זחאלקה
מיום ט' באדר התש"ע (23 בפברואר 2010)

הקובלנה

1. ביום י"ז בטבת התש"ע - 3 בינואר 2010 הגיש הפורום המשפטי למען ארץ ישראל, באמצעות עו"ד הילה כהן, קובלנה לוועדת האתיקה נגד חה"כ ג'מאל זחאלקה. הקובלנה עסקה בדבריו של חה"כ זחאלקה בראיון בתכנית "ערב חדש" בטלוויזיה הישראלית, ששודרה ביום י"ד בטבת התש"ע - 31 בדצמבר 2009, דברים שלטענת הקובל יש בהם משום הפרה של סעיפים 1א ו-2 של כללי האתיקה לחברי הכנסת.
2. בקובלנה נאמר בין היתר, כי במהלך הראיון הביע חה"כ זחאלקה את מחאתו על מותם של ילדים במהלך הלחימה בעזה במבצע "עופרת יצוקה", ובין היתר אמר כי "אהוד ברק שומע מוסיקה קלאסית והורג ילדים". לטענת הקובל, ההתבטאות חורגת מגבולות חופש הביטוי הלגיטימי, ביוצרה השוואה בין שר הביטחון לבין "מי שפעלו בשנים אפלות של ההיסטוריה בתחומי אירופה כנגד נשים וילדים, ולאחר מכן בילו בתיאטרות ובקונצרטים". הקובל מוסיף כי בהמשך הראיון התבטא חה"כ זחאלקה "בצעקות אלימות ובהטחות אישיות קשות" נגד המראיין, דן מרגלית, שהורה לו לצאת מהאולפן, וזאת "בצורה שאיננה מכבדת חבר בכנסת ישראל ומבזה את המוסד מטעמו הוא פועל". עוד נטען כי בצאתו מן האולפן נשמע חה"כ זחאלקה צועק "זה שיח מוניס פה" ומוסיף בפנותו למראיין "אני בן הארץ... אתה מהגר". לדברי הקובל, דברים אלה מנסים לחתור תחת עצם הזכות לקיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ולהטיל ספק בדבר זכותם של יהודים לשכון בארץ.
3. ביום י"ט בטבת התש"ע - 5 בינואר 2010 העביר הקובל לוועדת האתיקה תשובה שקיבל מעוזרו של היועץ המשפטי לממשלה בתגובה לבקשתו לחקור את נושא הקובלנה. בתשובה נמסר כי "אכן, דבריו של חה"כ זחאלקה ... היו בוטים ולא ראויים - הן בתוכנם והן בסגנונם - ומוטב היה לולא נאמרו. ואולם, על אף ההסתייגות מהדברים, נראה כי דבריו של חה"כ זחאלקה אינם עניין לשדה הפלילי, וזאת אף מבלי שנידרש לשאלות של חסינות וכיוצ"ב. דומה, כי הדרך הראויה להתמודדות עם התבטאויות מעין אלה היא במישור הציבורי/אתי...".

תגובת חבר הכנסת הנקבל

4. ביום ה' בשבט התש"ע - 20 בינואר 2010 מסר חה"כ זחאלקה את תגובתו בכתב לקובלנה. חה"כ זחאלקה כתב בין היתר כי מדובר בקובלנה קנטרנית ומשוללת כל יסוד. לדברי חה"כ זחאלקה, "כל שעשיתי בנושא הקובלנה נופל במסגרת חופש הביטוי והפעילות הפוליטית הלגיטימית של כל אזרח ובוודאי של כל ח"כ".
- חה"כ זחאלקה כותב כי הראיון הנדון הוא דוגמה ליחס התקשורת הישראלית למנהיגי הציבור הערבי, שבמסגרתו "המראיין הופך במהרה ממראיין לחוקר, והיחס שלו הופך מיחס מאוזן בין מראיין למרואיין ליחס של אדון לנתיין".
- חה"כ זחאלקה מוסיף בתגובתו כי אמנם הוא עומד מאחורי דבריו בראיון, אך הפרשנות שניתנה לה על ידי המראיין ועל ידי אחרים היתה "זדונית ומשוללת כל יסוד".

החלטת ועדת האתיקה

5. ועדת האתיקה הביעה לא אחת את עמדתה בדבר החשיבות המיוחדת שהיא רואה ביכולתם של חברי הכנסת להתבטא בחופשיות, ובדבר הצמצום שיש לנקוט בעת שבאים להגביל את חופש הביטוי שלהם, גם כאשר ביטויים אלה הם קשים וחמורים.
- חופש זה הוא אחד מכלי העבודה העיקריים של חברי הכנסת, והוא מאפשר להם לבטא בפומבי וללא חשש את עמדותיהם ואת עמדת ציבור בוחריהם בסוגיות שעל סדר היום הציבורי, בהן סוגיות כואבות ושנויות במחלוקת.
6. מצפיה בראיון ומעיון בתמליל עלה כי הראיון גלש באופן חריג לעימות קשה, וכי דבריו של חה"כ זחאלקה הפכו בוטים ככל שגבר העימות. גם בנסיבות אלה ועדת האתיקה סבורה כי התבטאותו של חה"כ זחאלקה כנגד שר הביטחון בראיון בתכנית "ערב חדש" הינה בוטה, מקוממת ומעוררת הסתייגות.
- עם זאת, כידוע, חופש הביטוי בכלל, וחופש הביטוי הפוליטי בפרט, נבחנים דווקא כשמדובר בביטויים מקוממים ופוגעניים, החורגים מן הקונצנזוס, כפי שנעשה במקרה זה. לפיכך, החליטה ועדת האתיקה לדחות את הקובלנה.
7. החלטת הוועדה תונח על שולחן הכנסת.